

Internationellt bistånd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens budgetförslag avseende utgiftsområde 7 Internationellt bistånd samt motioner väckta under den allmänna motionstiden 2002/03, vilka hänför sig till biståndets nivå i förhållande till BNI och fördelningen av anslag.

Utskottet tillstyrker i betänkandet regeringens förslag till nivå för biståndsramen i relation till beräknad BNI för 2003. Utskottet menar att återgången till enprocentsnivån är en viktig symbolfråga, och av det skälet bör den prioriteras. Utskottet anser att en höjning av biståndet till 1 % av BNI bör genomföras under mandatperioden, om det statsfinansiella läget så medger.

Propositionens förslag till fördelning mellan anslagen inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd tillstyrks av utskottet. Vidare tillstyrks propositionens förslag till utfästelser och åtaganden inom det multi- och bilaterala utvecklingssamarbetet. I betänkandet tillstyrker utskottet vidare att regeringen bemyndigas att ikläda staten betalningsansvar i form av statlig garantigivning inom det internationella utvecklingssamarbetet.

Propositionens yrkanden om bemyndiganden att ikläda staten betalningsansvar i form av statsgarantier för finansiellt stöd till länder i Central- och Östeuropa och för exportkreditgarantigivning för vissa länder i Central- och Östeuropa tillstyrks av utskottet. Även ett yrkande att göra utfästelser inom anslaget Samarbete med Central- och Östeuropa som innebär förpliktelse efter budgetåret 2003 tillstyrks av utskottet.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

I ärendet finns 2 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Specifikation avseende förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	5
Redogörelse för ärendet.....	6
Internationellt bistånd.....	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Politikens omfattning – mål och inriktning	6
Avräkningar från biståndsramen.....	8
Fördelningen inom utgiftsområdet	8
Motionerna	10
Utskottets överväganden	13
Reservationer.....	15
1. Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd m.m. (punkt 1) (m).....	15
2. Ändring i Sidas regleringsbrev (punkt 2) (fp, v, c och mp)	16
Särskilda yttranden	18
1. Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (punkterna 1 och 3) (fp).....	18
2. Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (punkterna 1, 3–4) (kd).....	19
3. Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (punkt 1) (c).....	22
Bilaga 1	
Förteckning över behandlade förslag.....	23
Propositionen.....	23
Motioner från allmänna motionstiden.....	24
Bilaga 2	
Tabell 1. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslagsfördelning för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	27
Tabell 2. Anslag utgiftsområde Internationellt bistånd – 2003.....	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd m.m.

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor som utskottet angivit, för budgetåret 2003 anslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd i enlighet med utskottets förslag i efterföljande specifikation. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:1, volym 4, utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkterna 1 och 6, samt avslår motionerna 2002/03:U211 yrkandena 1 och 2, 2002/03:U237 yrkande 19, 2002/03:U284 yrkandena 21 och 30–32, 2002/03:U293 yrkande 2, 2002/03:U294 yrkandena 9, 11, 12 och 23, 2002/03:U295 yrkandena 10, 11 och 22, 2002/03:U302 yrkandena 1–3, 2002/03:U303 yrkandena 1 och 2, 2002/03:U313 yrkande 29, 2002/03:U322 yrkande 6 samt 2002/03:Fi232 yrkande 13.

Reservation 1 (m)

2. Ändring i Sidas regleringsbrev

Riksdagen avslår motion 2002/03:U287 yrkande 5.

Reservation 2 (fp, v, c, mp)

3. Åtaganden och garantier under budgetåret 2003

Riksdagen bifaller proposition 2002/03:1, volym 4, utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkterna 2 och 3.

4. Utfästelser under budgetåret 2003 för Öst-och Centraleuropa

Riksdagen bifaller proposition 2002/03:1, volym 4, utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 4.

5. Avsättning för förlustrisker och exportkreditgarantier

Riksdagen bifaller proposition 2002/03:1, volym 4, utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, punkt 5.

Stockholm den 14 november 2002

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Berndt Ekholm (s), Carl B Hamilton (fp), Carina Hägg (s), Birgitta Ahlqvist (s), Lars Ohly (v), Kent Härstedt (s), Göran Lindblad (m), Anders Sundström (s), Cecilia Nilsson Wigström (fp), Agne Hansson (c), Ewa Björling (m), Veronica Palm (s), Lotta N Hedström (mp), Rosita Runegrund (kd) och Ronny Olander (s).

Specifikation avseende förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning. Moderata samlingspartiets förslag redovisas separat. Företrädare för Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet redovisar sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Tusental kronor

Politikområde	Utskottets	(m)
Anslag	förslag	
8:1 Biståndsverksamhet (res.)	15 886 126	13 741 126
8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) (ram)	492 740	
8:3 Nordiska Afrikainstitutet (ram)	11 437	
9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa (res.)	749 000	799 000
9:2 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier (res.)	1 000	
Summa för utgiftsområdet	17 140 303	14 540 126

Redogörelse för ärendet

Internationellt bistånd

Utgiftsområdet Internationellt bistånd omfattar politikområdena 8 Internationellt utvecklingssamarbete respektive 9 Samarbete med Central- och Östeuropa. Förvaltningsmyndigheter inom utgiftsområdet är Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) och Nordiska Afrikainstitutet (NAI).

Propositionens huvudsakliga innehåll

Politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete består av tre anslag, Biståndsverksamhet samt förvaltningsanslagen för Sida respektive Nordiska Afrikainstitutet. Politikområdets resurser beräknas utifrån biståndsramen. Från biståndsramen görs avräkningar för sådana kostnader inom andra utgiftsområden, vilka klassificeras som bistånd.

Politikområde 9 Samarbete med Central- och Östeuropa består av utvecklingssamarbete med Central- och Östeuropa, som främst bedrivs genom Sida och Svenska institutet, samt avsättningar för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier.

Politikens omfattning – mål och inriktning

Propositionen (avsnitt 3.1)

I propositionen framhålls att fattigdomsbekämpningen är en global utmaning och en fråga om en människosyn som betonar alla människors lika värde. Ansvaret för att skapa rättvisa och gynnsamma förutsättningar för att höja levnadsnivån för de fattiga vilar främst på regeringarna i de fattiga länderna och utvecklingssamarbetets roll är att stödja länderna i detta arbete. I en värld av globalisering och allt starkare ömsesidiga beroenden måste allas trygghet och välfärd främjas om konflikter präglade av våld skall kunna undvikas. För att respekten för de mänskliga rättigheterna skall kunna bli verklighet fordras att staterna tar sina internationella åtaganden på allvar. Det kräver att den nationella politikens olika delområden samverkar för att bidra till minskad fattigdom, hållbar utveckling, fred och rättvisa.

Vidare framhålls i propositionen att det råder internationell samsyn att försöka omvandla politisk retorik till konkret handling. Den stora uppslutningen kring de internationella utvecklingsmålen, som har bekräftats i FN:s Millenniedeclaration, antagen i september 2000, ger en styrka och färdriktning för de gemensamma åtagandena att minska fattigdomen i världen. I de internationella utvecklingsmålen konkretiseras sju åtaganden som skall uppnås under perioden 1990–2015, nämligen att halvera den andel människor som lever i

extrem fattigdom (mätt som inkomst under en US-dollar per dag), att alla barn skall gå i grundskola, att öka jämställdheten, att förbättra kvinnans möjligheter genom att lika många flickor som pojkar får utbildning redan 2005, att minska spädbarns- och barnadödligheten med två tredjedelar, att minska mödradödligheten med tre fjärdedelar, att erbjuda tillgång till reproduktiv hälsovård för alla samt att vända den negativa miljöutvecklingen genom att ge stöd till strategier för hållbar utveckling.

Fattigdomen måste förstås ur den fattiges perspektiv och skall ses i termer av att ge kvinnor, män och barn möjlighet att leva ett värdigt liv. Fattigdomsminskning skall vara ledstjärnan för allt arbete inom biståndets område och även beaktas inom angränsande politikområden. I propositionen framhålls att det pågår ett arbete med att sammanjämka Millenniedeklarationen och de internationella utvecklingsmålen och att Sverige kommer att öka sina ansträngningar i det internationella utvecklingssamarbetet och öka koncentrationen på det övergripande målet att höja de fattiga folkens levnadsnivå.

I propositionen konstateras vidare att den svenska biståndsbudgeten ökar. Biståndsramen år 2003 föreslås uppgå till 18 946 miljoner kronor, dvs. 0,81 % av beräknad bruttonationalinkomst (BNI). För år 2004 höjs ramen till 0,86 % av BNI plus 200 miljoner kronor och beräknas då uppgå till 21 356 miljoner kronor. Ambitionen är att biståndet skall uppgå till 1 % av BNI så snart det statsfinansiella läget så medger. En ambition är dessutom att en andel motsvarande 0,25 % av BNI skall nå de minst utvecklade länderna år 2010. Samtidigt måste samarbetslandets möjlighet att använda dessa medel på ett effektivt sätt beaktas.

Det övergripande målet för det svenska utvecklingssamarbetet är att höja de fattiga folkens levnadsnivå. Riksdagen har fastställt följande sex delmål, vilka skall bidra till uppfyllandet av det övergripande målet:

- resurstillväxt,
- ekonomisk och social utjämning,
- ekonomisk och politisk självständighet,
- demokratisk samhällsutveckling,
- framsynt hushållning med naturresurser och omsorg om miljön och
- jämställdhet mellan kvinnor och män.

Utvecklingens olika dimensioner har fångats i de svenska delmålen. Global utveckling kräver samverkande ansträngningar från många aktörer och ett resultatriktat svenskt bidrag kräver engagemang inom flera områden än det konventionella biståndet. Dessa frågeställningar fångas och beskrivs i betänkandet En rättvisare värld utan fattigdom som i mars 2002 överlämnades av den parlamentariska utredningen för en samlad svensk politik för global utveckling (Globkom). Betänkandet kommer att ligga till grund för en utvecklingsproposition som föreläggs riksdagen under 2003.

Europeiska unionen är en av världens största finansiärer av utvecklingssamarbete, och Sveriges stöd till fattigdomsbekämpning i bred bemärkelse

sker också i ökad utsträckning via den gemensamma budgeten. De institutionella reformer som presenterades i januari 2001 har gjort EG-kommissionens bistånd mer resultatinkompatibelt men fortfarande återstår mycket att göra. Ett svenskt engagemang i EG-biståndets prioriteringar och arbetsmetoder är väsentligt därför att det ger en betydande hävstångseffekt också på globala utvecklingssträvanden.

I konferensen om utvecklingsfinansiering i Monterrey i Mexico i mars 2002 antogs en deklARATION, som omfattar alla de dimensioner som krävs för att få till stånd en långsiktigt hållbar utveckling. Deklarationen lyfter fram de många aktörerna i utvecklingsarbetet och det faktum att alla spelar en viktig roll, särskilt underströks utvecklingsländernas erkännande av det egna ansvaret för att nå en hållbar utveckling. Deklarationen pekar på de stora finansieringsbehoven och finansieringsflödena, där både offentliga och privata flöden måste öka och komplettera varandra. Enighet uppnåddes i substans redan före konferensen och det innebär att mötet kunde fokusera på själva genomförandet, och processen ledde till att såväl EU som USA åtog sig att öka sitt offentliga bistånd. EU utfäste sig att nå upp till 0,39 % av unionens BNI per 2006. USA lovade också ökat bistånd, och sammantaget innebär det att den nedåtgående trenden för det internationella biståndet kan brytas. Sverige bidrar till detta genom att biståndsbudgeten ökar.

Avräkningar från biståndsramen

Avräkningarna från biståndsramen ökar år 2003 i förhållande till föregående år, vilket beror på en ökad tillströmning av asylsökande från utvecklingsländer. För 2003 uppgår denna avräkning till 1 466 miljoner.

Från biståndsramen avräknas vidare kostnader för det svenska bidraget till den del av EU:s gemensamma bistånd som finansieras över Europeiska kommissionens reguljära budget. För 2003 uppgår avräkningen till 798 miljoner kronor, vilket beräknats som biståndets andel av den totala EG-budgeten multiplicerat med Sveriges medlemsavgift. Avräkningen för administrativa kostnader m.m. består främst av Utrikesdepartementets administration av utvecklingssamarbetet samt den del av FN-bidrag som utbetalas från andra utgiftsområden och som klassificeras som bistånd. Avräkningsbeloppet uppgår år 2003 till 292 miljoner kronor.

Fördelningen inom utgiftsområdet

Biståndsramen år 2003 uppgår till 18 946 miljoner kronor, vilket motsvarar 0,81 % av prognostiserad beräknad bruttonationalinkomst (BNI) för 2003. Det föreslagna beloppet för politikområde 8 (se nedan) är i förhållande till biståndsramen minskat med avräkningar.

För budgetåret 2003 föreslår regeringen i budgetpropositionen *yrkande 6* att anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd fördelas enligt följande uppställning:

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag
8:1 Biståndsverksamhet	(res.)	15 886 126
8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	(ram)	492 740
8:3 Nordiska Afrikainstitutet	(ram)	11 437
9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa	(res.)	749 000
9:2 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier	(res.)	1 000
Summa		17 140 303

Motionerna

Biståndsramen och enprocentsmålet

I motion 2002/03:U284 (kd) konstateras att behoven av utvecklingsinsatser är mycket stora, och därför behövs ett kraftigt internationellt bistånd. Behoven överstiger vida de insatser som görs av i-länderna. För att stödja biståndsviljan är det lämpligt att fastställa en biståndsprocentnivå som gäller såväl i låg- som högkonjunkturer. Motionärerna anser att Sverige bör ta ett större ansvar och att vi i statsbudgeten avsätter 1 % av Sveriges BNI. Dessutom är det viktigt att underlätta för frivilliga bidrag från den svenska befolkningen, vilket bl.a. skulle kunna göras genom att införa avdragsrätt för gåvor och bistånd. I motionärernas budgetförslag föreslås att biståndsramen för de kommande två åren skall höjas med totalt 1,1 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. I *yrkande 30* krävs en snabbare återgång till 1 % av BNI i internationellt bistånd. I *yrkande 31* krävs ökade medel till det bilaterala utvecklingssamarbetet med 500 miljoner kronor. Till anslagsposten *Ekonomiska reformer*, där skuldavskrivningar ingår, föreslår motionärerna ytterligare 200 miljoner kronor. *Humanitärt bistånd* prioriteras genom ett extra anslag på 100 miljoner. För att lyfta fram frågor om *Mänskliga rättigheter och demokrati*, föreslås att en ny delpost upprättas om 200 miljoner. I *yrkande 32* krävs förändringar i förhållande till regeringens förslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt redovisning i bifogade tabellbilaga (tabell 2).

I motion 2002/03:U294 (fp) *yrkande 11* föreslås att biståndet höjs med totalt mer än 1 700 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för åren 2003–2004. Motionärernas förslag innebär att den totala biståndsramen uppgår till 0,85 % av BNI för år 2003 respektive 0,90 % av BNI för år 2004. Med den föreslagna ökningstakten kommer enprocentsmålet att vara återställt under mandatperioden och en snabbare återgång till enprocentsmålet sker och uppnås senast år 2006.

Även i motion 2002/03:U294 (fp) *yrkande 23* och i motion 2002/03:Fi232 (fp) *yrkande 13* krävs förändringar i förhållande till regeringens förslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning i bifogade tabellbilaga (tabell 1).

I motion 2002/03:U295 (m) *yrkande 22* krävs förändringar i förhållande till regeringens förslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning i bifogade tabellbilaga (tabell 2).

I motion 2002/03:U302 (c) krävs att biståndet höjs för att år 2005 uppgå till 1 % av BNI. I *yrkande 1* krävs förändringar i förhållande till regeringens förslag under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning i bifogade tabellbilaga (tabell 1) och i *yrkande 2* krävs en ökning av anslagsposten Multilateralt utvecklingssamarbete och i *yrkande 3* krävs öknings av anslag inom anslagsposten Bilateralt utvecklingssamarbete enligt förslag i bifogade tabellbilaga (tabell 2). Även i motion 2002/03:U313 (c) *yrkande 29* krävs att Sverige senast 2005 skall ha uppnått enprocentsmålet.

I motion 2002/03:U303 (m) framhålls att det svenska biståndssamarbetet bör koncentreras till de länder där det mest effektivt kan bidra till att utrota fattigdomen. Sveriges biståndsinsatser bör därför fokuseras på Afrika söder om Sahara. Målet för biståndet bör relateras till vad man vill åstadkomma. Att ange biståndsmålet som andel av BNI lägger tyngdpunkten på hur mycket som spenderas i stället för på resultatet. I *yrkande 1* krävs förändringar i förhållande till regeringens förslag. Totalt föreslås att anslaget 8:1 Biståndsverksamhet för budgetåret 2003 uppgår till 13 741 126 000 kr.

Skuldavskrivningar

I motion 2002/03:U284 (kd) konstateras att skuldbördan kraftigt begränsar utvecklingsländernas möjlighet att utvecklas. I *yrkande 21* krävs att ytterligare 200 miljoner kronor avsätts för satsningar på skuldavskrivningar utöver regeringens förslag.

I motion 2002/03:U293 (v) konstaterar motionärerna att FN:s toppmöte i Johannesburg kan ses som ett misslyckande i arbetet med att uppnå en hållbar utveckling. Detta har stor betydelse för hur Sverige bör arbeta vidare både nationellt och internationellt med hållbar utveckling. I *yrkande 2* konstateras att det finns ett starkt behov av ökade skuldavskrivningar. Sverige bör gå längre än de internationella initiativ som finns i dag. HIPC-initiativet anser motionärerna vara helt otillräckligt och dessutom olämpligt då det ofta ställer krav på strukturanpassningsprogram.

Även i motion 2002/03:U294 (fp) *yrkande 12* krävs att större satsningar bör göras på de skuldavskrivningar som gynnar de fattiga människorna i de fattigaste länderna. Det är viktigt att konstatera att all skuldavskrivning inte är gynnsam utan kan leda till slöseri. Skuldavskrivningar måste förses med villkor för ekonomiska och demokratiska reformer. Motionärerna anser emellertid att skulder inte bör avskrivas till icke demokratiska länder som är ovilliga att genomföra demokratiska och ekonomiska reformer. De föreslår att ytterligare 500 miljoner kronor avsätts till satsningar på ekonomiska reformer och skuldavskrivningar utöver regeringens förslag.

I motion 2002/03:U295 (m) *yrkande 10* framhålls vikten av att öka stödet för skuldavskrivningar, men att avskrivningarna inte får ske på ett sådant sätt att misshushållning och korruption främjas. I *yrkande 11* framhålls att villkoret för skuldavskrivning skall kunna utformas så att man inom relativt få år faktiskt får till stånd en allmän hälsovård och utbildning för varje barn och ungdom och dessutom helst också utbildning för vuxna analfabeter. Även i motion 2002/03:U322 (m) *yrkande 6* framförs liknande krav på utformningen av skuldavskrivningar.

Samarbetet med Central- och Östeuropa

I motion 2002/03:U237 (m) *yrkande 19* konstateras att de nya demokratierna kring Östersjön och i övriga Central- och Östeuropa måste betraktas på samma sätt som våra västliga grannländer. Redan år 2004 kommer de att bli medlemmar i Nato och EU och förmodligen på en generation nå västeurope-

isk levnadsstandard. Motionärerna framhåller att bistånd inte är det naturliga tillståndet, det är i stället fråga om stöd under en övergångsperiod. Handel, investeringar, politisk samverkan och utbyten på alla områden är det långsiktigt naturliga. I motionen krävs att anslaget för samarbetet med Central- och Östeuropa för år 2003 ökas med 50 000 000 kr mer än regeringens förslag eller således 799 000 000 kr. Samma yrkande förs fram i motion 2002/03:U303 (m) yrkande 2.

Enskilda organisationer

I motion 2002/03:U294 (fp) framhålls att den solida biståndsvilja som finns bland de människor som arbetar inom olika enskilda organisationer måste tas till vara och på olika sätt stödjas och uppmuntras. De stora biståndsorganisationerna har haft en särställning bland de enskilda organisationerna i det att de blivit s.k. ramorganisationer. Gruppen av ramorganisationer måste kunna förändras, och fler organisationer bör kunna tillkomma. Motionärerna kräver i yrkande 9 att ytterligare 116 miljoner kronor tillförs delposten Enskilda organisationer.

Biståndsförvaltning

I motion 2002/03:U211 (m) krävs en uppstramning av Sveriges biståndspolitik så att dess trovärdighet inte går förlorad genom fler slöseri-, bedrägeri- och korruptionsskandaler i det bilaterala biståndet. Mottagarländernas respekt för demokrati och mänskliga rättigheter måste uppmärksammas tydligare vid biståndsgivningen. Sverige bör kanalisera sitt internationella bistånd via ett begränsat antal multinationella organ. I yrkande 1 krävs att Sveriges bilaterala bistånd avvecklas, och i yrkande 2 krävs en nedläggning av Sida.

I motion 2002/03:U287 (mp, s, fp, v, c) yrkande 5 krävs att Sverige i samband med biståndsgivning skall ta upp en diskussion med berört land kring mänskliga rättigheter, och då även HBT-personers grundläggande rättigheter, i den anda som FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna står för. Sidas regleringsbrev bör ändras i denna riktning så att man vid biståndsgivning tar särskild hänsyn till HBT-personers rättigheter.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att till grund för regeringens förslag ligger politiska prioriteringar kombinerade med hänsyn till tidigare gjorda åtaganden samt befintliga reservationer på de olika delposterna. Motiven till regeringens förslag redovisas i budgetpropositionen. Regeringen kan, om behov uppstår under året, omfördela mellan posterna. Likaså kan Sida i mindre utsträckning omfördela mellan de bilaterala delposterna.

Biståndets framtida inriktning kan komma att förändras som ett resultat av det betänkande som den parlamentariska utredningen om Sveriges politik för global utveckling, Globkom, har lagt fram och den proposition som regeringen förväntas lägga fram på grundval av utredningens förslag.

Utskottet har vid flera tillfällen framhållit att kunskapen om och stödet för enprocentsmålet är väl befast i riksdagen och i den allmänna opinionen. Samtidigt är återgången till enprocentsnivån också en viktig symbolfråga, varför utskottet, även av det skälet, ansett att det bör prioriteras. Utskottet anser mot denna bakgrund att en höjning av biståndet till 1 % av BNI bör genomföras under mandatperioden, om det statsfinansiella läget så medger.

Utskottet understryker också vikten av att minska de fattiga ländernas skuldbörda och att skuldavskrivning måste ske på ett sådant sätt att det främjar utveckling och därmed fattigdomsbekämpning. En av de grundläggande tankarna bakom HIPC-initiativet (Heavily Indebted Poor Countries) är att ge de fattiga och skuldtunga länderna en möjlighet att permanent ta sig ur sin ohållbara skuldsituation. Skuldållbarhet är en funktion av sund ekonomisk politik, koncessionella resurser, direktinvesteringar, utveckling av exportmarknader, fattigdomsbekämpning och skuldhanteringskapacitet. Länderna har härvidlag ett stort eget ansvar för hur deras framtida skuld utvecklas, och biståndets roll är att stödja denna process.

Kostnaderna för initiativets genomförande är så omfattande att insatser från Sverige och andra likasinnade givare inte räcker till för att finansiera initiativet. Därför måste även de stora länderna axla sin del av finansieringsbördan. Regeringen har därför varit drivande i arbetet med att lägga fast en finansieringsprocess för HIPC-initiativet.

Riksdagen beslutade i juni 2001 om ett nytt program för samarbetet med Central- och Östeuropa för perioden 2002–2003. Programmet baseras på regeringens proposition 2000/01:119 Europa i omvandling – Sveriges utvecklingssamarbete med Central- och Östeuropa. Enligt detta program styrs samarbetet av tre riktlinjer: att främja EU-anpassningen i kandidatländerna, samt vad avser Ryssland, Ukraina och Vitryssland, att främja systemförändringar och integration i europeiska samarbetsstrukturer och att främja relationerna med Sverige samt att låta ett jämställdhetsperspektiv präglade samarbetet. Med samarbetsländernas behov som utgångspunkt skall insatserna inriktas på sådana områden där Sverige har erkänd och efterfrågad kompetens. Svenska intressen skall tillgodoses såväl i utformningen av programmet som i dess genomförande, och den svenska resursbasen skall utnyttjas.

Utskottet konstaterar att Sveriges bistånd till ungefär två tredjedelar kanaliseras i form av bilateralt bistånd. Utskottet menar vidare att det svenska biståndet bygger på ett nära samarbete mellan det svenska samhället – staten och kommuner, enskilda organisationer, universitet och högskolor, näringsliv – och deras motparter i u-länder. Att lägga ned denna bilaterala verksamhet och omdirigera resurserna till multilaterala organisationer skulle få långtgående negativa konsekvenser för detta samarbete, som i sig utgör basen för Sveriges biståndsenagemang och biståndsoption.

Utskottet framhåller att frivilliga organisationer gör viktiga insatser i det svenska utvecklingssamarbetet. Det s.k. projektbidraget är en av grundvalarna i samarbetet med de svenska enskilda organisationerna. Det innebär att organisationerna själva driver och genomför en verksamhet som Sida ger bidrag till. Målsättningen är att genom stöd till enskilda organisationers utvecklingssamarbete främja utveckling av ett livskraftigt och demokratiskt civilt samhälle och stärka de lokala samarbetsorganisationerna. Detta görs genom att den svenska organisationen betonar kunskapsuppbyggnad och kompetensutveckling hos sina lokala samarbetspartner. Huvudregeln är att organisationen står för minst 20 % av det totala beloppet som egeninsats för ett projekt eller program. I dag förmedlas projektbidragen via 15 ramorganisationer som själva tar hand om alla ansökningar från sina underorganisationer och presenterar dessa för Sida för beslut.

Utskottet är av den bestämda uppfattningen att förtryck, diskriminering eller bestraffning av människor på grund av deras sexuella läggning strider mot de mänskliga rättigheterna. Skydd för privatliv och personlig säkerhet samt förbud mot diskriminering på grund av bl.a. kön, social härkomst eller ställning i övrigt finns stadgat i bl.a. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. De principer och värderingar som ligger till grund för dessa internationella instrument genomsyrar också det svenska utvecklingssamarbetet. Inom svenskt biståndssamarbete accepteras inte argument som hänvisar till kulturell, religiös eller liknande specifika förhållanden för att rättfärdiga kränkningar av mänskliga rättigheter. Utskottet förutsätter att regeringen på lämpligt sätt för vidare detta synsätt, och därför är någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida inte erforderlig.

Utskottet anser regeringens förslag rörande utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (propositionens *yrkanden 1–6*) vara väl avvägda och tillstyrker därför regeringens förslag. I konsekvens härmed menar utskottet att motionerna 2002/03:U211 (m) *yrkandena 1 och 2*, 2002/03:U237 (m) *yrkande 19*, 2002/03:U284 (kd) *yrkandena 21 och 30–32*, 2002/03:U287 (mp, s, fp, v, c) *yrkande 5*, 2002/03:U293 (v) *yrkande 2*, 2002/03:U294 (fp) *yrkandena 9, 11, 12 och 23*, 2002/03:U295 (m) *yrkandena 10, 11 och 22*, 2002/03:U302 (c) *yrkandena 1–3*, 2002/03:U303 (m) *yrkandena 1 och 2*, 2002/03:U313 (c) *yrkande 29*, 2002/03:U322 (m) *yrkande 6* samt 2002/03:Fi232 (fp) *yrkande 13* bör avstyrkas.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd m.m. (punkt 1) (m)

av Göran Lindblad och Ewa Björling (båda m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor som utskottet angivit, för budgetåret 2003 anslag inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd i enlighet med Moderata samlingspartiets förslag i efterföljande specifikation. Riksdagen bifaller därmed delvis proposition 2002/03:1, volym 4 utgiftsområde 7 Internationellt bistånd punkt 6 samt bifaller motionerna 2002/03:U237 yrkande 19, 2002/03:U295 yrkandena 10, 11 och 22, 2002/03:U303 yrkandena 1 och 2, 2002/03:U322 yrkande 6 och avslår proposition 2002/03:1, volym 4 utgiftsområde 7 Internationellt bistånd punkterna 1 och 6 (delvis) samt motionerna 2002/03:U211 yrkandena 1 och 2, 2002/03:U284 yrkandena 21 och 30–32, 2002/03:U293 yrkande 2, 2002/03:U294 yrkandena 9, 11, 12 och 23, 2002/03:U302 yrkandena 1–3, 2002/03:U313 yrkande 29 och 2002/03:Fi232 yrkande 13.

Ställningstagande

Vi anser att de nya demokratierna kring Östersjön och i övriga Central- och Östeuropa måste betraktas på samma sätt som våra västliga grannländer. Redan år 2004 kommer de att bli medlemmar i Nato och EU och förmodligen kommer de på en generation att nå västeuropeisk levnadsstandard. Bistånd är inte det naturliga tillståndet, det är i stället fråga om stöd under en övergångsperiod. Handel, investeringar, politisk samverkan och utbyten på alla områden är det långsiktigt naturliga. Stödet till Polen har i det närmaste upphört och insatserna i Estland är också nära att fasas ut. I Lettland och Litauen har övergången till grannlandssamarbete inletts. Fokus i det svenska stödet flyttas nu österut, från Östersjöns östra strandstater till nordvästra Ryssland samt till demokratiska krafter i Vitryssland. Då flera länder beräknas vara EU-medlemmar år 2004 görs en översyn av stödinsatserna fr.o.m. detta år. Vi anslår för utgiftsområde 7 anslag 9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa för budgetåret 2003 50 000 000 kr mer än regeringen eller således 799 000 000 kr.

Det senaste decenniet har vi upplevt den snabbaste fattigdomsavvecklingen hittills i mänsklighetens historia. Det beror på en snabb ekonomisk tillväxt främst i Asien men även i ett antal övriga u-länder. Ett land kan på bara en

generation gå från absolut fattigdom till ett relativt välstånd, och även kraftigt vanstyrda länder kan på ganska få år få till stånd en kraftig tillväxt. Det största utvecklingsproblemet finns bland Afrikas 38 låginkomstländer, som alla ligger söder om Sahara och som har en tiondel av jordens befolkning. I flera av dessa ökar fattigdomen och sjukdomarna, och särskilt hiv/aids-epidemin har i många länder lett till dramatiskt förkortad medellivslängd. Vi anser att det viktigaste nu är att fokusera på fattigdomsutrotningen i Afrika, där problemen är störst, och vi föreslår därför en omfördelning av anslagen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd i enlighet med de prioriteringar och förslag till förändringar som anges i motionen (tabell 2).

Skuldsättningen i de fattigaste länderna är orimlig. Oftast bottnar skulderna i lån som gavs redan på 1970-talet från västerländska regeringar, internationella institutioner eller det tidigare Sovjetunionen. Nu utgör skulderna en kvarnsten runt halsen för nya regimers utvecklingsambitioner. Om långivande statsmakter och internationella organisationer betedde sig mer som kommersiella långivare och skrev av låneförlusterna skulle både u-länderna och långivarna tjäna på detta. Huvuddelen av dessa lån borde skrivas av direkt, eftersom den stora majoriteten av de s.k. HIPC-länderna (Highly Indebted Poor Countries) inte klarar av att fullfölja sina åtaganden. En skuldavskrivning får inte ske på ett sådant sätt att misshushållning och korruption främjas eller att krig finansieras. Avskrivningar skall därför villkoras med en utvecklingsvänlig politik inriktad på välståndets grundläggande förutsättningar: rättsstat, demokrati, marknadsekonomi och utbildning. För att garantera en utvecklingsorienterad politik kan man i ett initialt skede tänka sig en övergångsperiod med ränte- och amorteringsfrihet.

Frigjorda resurser skall i första hand villkoras till grundläggande utbildning och hälsovård. Ny statsupplåning bör endast ske för infrastrukturprojekt som inte kan marknadsfinansieras.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motionerna 2002/03:U237 (m) yrkande 19, 2002/03:U295 (m) yrkandena 10, 11 och 22, 2002/03:U303 (m) yrkandena 1 och 2 samt 2002/03:U322 (m) yrkande 6.

2. Ändring i Sidas regleringsbrev (punkt 2) (fp, v, c och mp)

av Carl B Hamilton och Cecilia Nilsson Wigström (båda fp),
Lars Ohly (v), Agne Hansson (c) och Lotta N Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:U287 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige i samband med biståndsgivning skall ta upp en diskussion med berört land kring mänskliga rättigheter, och då även HBT-personers grundläggande rättigheter, i den anda som FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna står för. Sidas regleringsbrev bör ändras i denna riktning så att man vid biståndsgivning tar särskild hänsyn till HBT-personers rättigheter.

Det bör också i Sidas regleringsbrev framhållas att behovet av särskilda kapacitetshöjande insatser riktade till HBT-personers egna organisationer är stort och bör prioriteras exempelvis såväl genom det bilaterala MR-stödet som genom stödet till utvecklingssamarbeten genom enskilda organisationer, och det bör också tydligt i Sidas regleringsbrev framgå att det ligger ett stort ansvar på Sida att tydligt implementera HBT-perspektiven i policydokument som Sida använder för styrning av sin verksamhet. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2002/03:U287 (v, c, fp, mp) yrkande 5.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (punkterna 1 och 3) (fp)

av Carl B Hamilton och Cecilia Nilsson Wigström (båda fp).

Vi anser att fokus i svensk biståndspolitik och debatt bör ligga på hur man långsiktigt gör biståndet så effektivt och ändamålsenligt som möjligt. Biståndets kvalitet är av avgörande betydelse för mottagaren men också för givaren. Biståndets effektivitet och lämplighet har flera gånger kunnat ifrågasättas och kritiken mot biståndsverksamheten har stundtals varit berättigat hård. Likafullt är fortsatt ambitiöst bistånd till utvecklingsländerna nödvändigt. Även om partnerskapstanken är viktig får den inte leda till att Sverige söker behandla t.ex. en diktatur som en jämbördig partner då detta skänker en legitimitet åt makthavare som inte bör stödjas. Vi har påpekat att Sverige i större utsträckning bör välja även andra kanaler för biståndet än de som har anknytning till u-ländernas regeringar. Det kan bl.a. handla om frivilligorganisationer som är verksamma i mottagarlandet.

Möjligheterna att ge bistånd till uppbyggnad av politiska partier och uppbyggnad av partisystem var länge begränsade i Sverige till skillnad från exempelvis Tyskland. En försöksverksamhet av stöd genom partinära organisationer har genomförts och utvärderats och visar att denna sorts bistånd har givit mycket positiva effekter. Genom att stärka politiska partier har hela demokratiseringsprocessen tagit stora steg framåt och ny kompetens inom ett viktigt område har byggts upp.

Enskilda människor och enskilda organisationer utgör själva basen för biståndsviljan. Utredningar som gjorts rörande biståndet visar också att internationellt solidaritetsarbete genom enskilda organisationer är effektivt och ofta vilar på stor erfarenhet. Korta beslutsvägar och obyråkratiskt sätt att arbeta gör att hjälpen genom frivilligorganisationer är kostnadseffektiv och når fram. Arbetet sker ofta i små lokalt förankrade projekt, med en mycket nära kontakt mellan de engagerade människorna i Sverige och deras samarbetspartner.

Informationsarbetet hos enskilda organisationer i Sverige utgör en allt större del av deras verksamhet. Genom seminarier, debatter, utbyte mellan utvecklingsländerna och Sverige väcker man intresset och ökar medvetenheten hos inte minst den yngre generationen för globala frågor. De stora biståndsorganisationerna har haft en särställning bland de enskilda organisationerna i det att de blivit s.k. ramorganisationer. Gruppen av ramorganisationer bör successivt kunna ändras och nya organisationer bör kunna tillkomma. Folkpartiet vill anslå 116 miljoner kronor ytterligare till delposten Enskilda organisationer utöver regeringens förslag.

Förutom att gå i spetsen för ökad frihandel skall Sverige också gå i täten för ett omfattande bistånd för att stärka de strukturer som gör att också de fattigaste får del av tillväxtens frukter. Fortfarande står hundratals miljoner människor helt vid sidan av och har aldrig kommit med i globaliseringsprocesserna. Vi anser att Sverige skall vara ett föredöme i EU och gå i spetsen för en generös biståndspolitik. Folkpartiet vill därför se en kraftfull satsning på bistånd de kommande åren. Vi föreslår att biståndet höjs totalt med mer än 1 700 miljoner kronor utöver regeringens förslag åren 2003–2004. Vårt förslag innebär att den totala biståndsramen uppgår till 0,85 % av BNI för år 2003 respektive 0,90 % av BNI för år 2004. Med vår föreslagna ökningstakt kommer enprocentmålet att vara återställt under mandatperioden.

Större satsningar bör även göras på de skuldavskrivningar som gynnar de fattiga människorna i de fattigaste länderna. Det är viktigt att notera att all skuldavskrivning inte är gynnsam utan kan leda till slöseri, t.ex. i fall när en korrupt regim får nya möjligheter att berika sig själv genom förnyad upplåning utomlands. Det är orimligt att sådana svårt skuldsatta u-länder som ändrat kurs och är på rätt väg i sin utveckling tvingas stå under fortsatta krav att betala av dessa lån. Det internationella initiativet för de fattigaste och mest skuldtyngda länderna, det s.k. HIPC-initiativet (Heavily Indebted Poor Countries), bör drivas vidare. Huvuddelen av lånen borde skrivas av direkt, eftersom den stora majoriteten av HIPC-länderna inte klarar av att fullfölja sina åtaganden. Skuldavskrivningar måste dock förses med villkor avseende ekonomiska och demokratiska reformer. Vi föreslår att ytterligare 500 miljoner kronor anslås till satsningar på ekonomiska reformer och skuldavskrivningar utöver regeringens förslag.

2. Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (punkterna 1, 3–4) (kd)

av Rosita Runegrund (kd).

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den regeringen och dess stödpartier föreslår. Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

Det handlar bl.a. om arbetsmarknaden som måste göras mer flexibel och där den kraftigt ökande sjukfrånvaron måste mötas med en förbättrad arbetsmiljö och rehabilitering. Det handlar om skatterna på arbete och företagande som måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens betydligt lägre skatetryck. Det handlar också om det svenska konkurrenstrycket som måste förbättras. Vidare måste den offentliga sektorn förnyas för att bättre möta konsumenternas/brukarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, rättsväsendet

återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas och infrastrukturen förbättras.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone 3 % över en konjunkturcykel, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser och där statens finanser blir mindre konjunkturkänsliga.

Jag anser att FN skall uppmanar sina medlemsländer att avsätta minst 0,7 % av bruttonationalprodukten (BNP) till bistånd. Det är inte orimligt att hävda att ett stort antal länder kan klara sig med 99,3 % av sina totala inkomster. Statistiken visar emellertid att genomsnittet av i-länders bistånd 1997 enbart uppgick till 0,25 % av BNI, dessutom har överföringen av resurser från i-länder till u-länder minskat under senare år. Sverige har under lång tid haft en hög bistandsprofil och framstått som ett föredöme för andra länder. 1968 beslutade en enig riksdag att det svenska biståndet skulle uppgå till 1 % av vårt lands BNP. Det nuvarande målet har bara uppnåtts två gånger. Båda gångerna med icke-socialistiska regeringar och senast 1992, då rekordnivån 1,03 % uppnåddes. Den nuvarande regeringens biståndspolitik innebar att utbetalningar för biståndet 1999 knappt översteg "skammens gräns" på 0,7 % av BNI.

Jag anser att biståndet i största möjliga mån bör styras av behovet i omvärlden. I dag är behoven för utvecklingsinsatser enorma, och därför behövs ett kraftigt internationellt bistånd. Behoven överstiger vida de insatser som görs av i-länderna. FN rekommenderar att 0,7 % av BNI går till biståndsinsatser, och vi anser att Sverige bör ta ett större ansvar och kunna avvara 1 % av Sveriges BNI. Dessutom är det viktigt att underlätta för frivilliga bidrag från den svenska befolkningen, vilket bl.a. skulle kunna göras genom att införa avdragsrätt för gåvor och bistånd. Genom ett generöst bistånd kan Sverige vara ett föredöme för andra länder och därigenom ge förutsättningar för att resurser skapas som innebär att antalet fattiga minskar. I vårt budgetförslag föreslår vi därför att biståndsramen för de kommande två åren höjs med totalt 1,1 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

Riksdagsmajoriteten bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister har nu genom förslag till ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster ställt sig bakom en annan inriktning av politiken i det första rambeslutet om statsbudgeten. Därför redovisar vi i detta särskilda yttrande den del av vår politik som rör utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och som vi skulle ha yrkat bifall till om vårt förslag till ramar hade vunnit riksdagens bifall i den första beslutsomgången.

För många utvecklingsländer utgör skuldbördan ett enormt problem som kraftigt begränsar och ibland omöjliggör deras möjligheter att utvecklas. I många av de fattigaste länderna överskrider enbart räntekostnaderna för lånen intäkterna från länders export. Utlandsskulden för de fattigaste länderna är både i absoluta tal och som andel av BNP och export avsevärt större i dag än för 10 eller 20 år sedan. För att de värst skuldsatta länderna skall ta sig ur

skuldskrisen krävs att de för en konsekvent ekonomisk politik som kan främja utveckling och tillväxt. För att skriva av skulderna måste villkor och krav ställas på en sund ekonomisk politik, en demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter.

Vi anser att skuldavskrivningar är nödvändiga för att dessa länder skall ha en möjlighet till ekonomisk tillväxt. Vi kräver att Sverige bör vara ett föredöme i det internationella samfundet och leda den globala opinionen för skuldavskrivningar. Vi föreslår ökade medel för det bilaterala utvecklingssamarbetet. Till anslagsposten *Ekonomiska reformer*, där skuldavskrivningar ingår, tillskjuter vi ytterligare 200 miljoner kronor för att Sverige skall föregå med gott exempel och leda den internationella opinionen. Därutöver prioriteras *Humanitärt bistånd* genom ett extra anslag på 100 miljoner utöver regeringens budget. Det senaste året har ett flertal katastrofer i vår omvärld visat på betydelsen av förbättrade förberedelser av det humanitära biståndet. För att lyfta frågor om *Mänskliga rättigheter och demokrati*, föreslår vi att en ny delpost upprättas med samma namn. För detta anslår vi 200 miljoner utöver det som regeringen redan lägger på bistånd för mänskliga rättigheter och demokrati.

Bistånd till Central- och Östeuropa

Inom kort har förhoppningsvis 12 nya länder i centrala och östra Europa blivit EU-medlemmar. Det är helt nödvändigt att det utvidgade EU tänker igenom sin relation till länderna öster om den utvidgade unionen, och vi menar att EU måste visa en öppen attityd mot sin omvärld.

Vi anser att det är utmärkt att regeringen höjer anslaget till samarbetet med Central- och Östeuropa. Samtidigt måste vi framhålla att de anslagna 749 miljonerna för 1993 är mycket lågt tilltagna med hänsyn till den flora av målsättningar som framgår av budgetpropositionen. Behovet av svenskt stöd till kandidatländerna minskar successivt, samtidigt ökar behovet av insatser i t.ex. Ryssland, Ukraina och Vitryssland. Vi menar att dessa länders behov motiverar ett ytterligare utvidgat utvecklingssamarbete från Sveriges sida. Regeringen bör ge högsta prioritet åt vissa allvarliga MR-brott, inte minst människosmuggling och sexuell exploatering. Här kan Sverige bl.a. bedriva opinionsarbete som tar sin utgångspunkt i jämställdhet och uppvärdering av kvinnors situation. Även gränsbevakning och kamp mot den organiserade brottsligheten bör få status som eget huvudområde i samarbetet.

I samarbetet med särskilt Vitryssland är det viktigt att Sverige använder sig av frivilliga biståndsorganisationers kompetens och kontaktnät. För människorna som lever på Balkan är det viktigt att få signaler från övriga världen som visar att vi bryr oss om deras situation och att vi är intresserade av att hjälpa dem till en dräglig livssituation. Balkan är i högsta grad EU:s problem och vi bör ge hjälp och stöd till de krafter på Balkan som eftersträvar försoning, verklig demokrati och som verkar för respekt för de mänskliga rättigheterna. Omvärldens bistånd till Balkanländerna koncentreras till stor del på återuppbyggnad av infrastruktur, hus och vägar. Vi menar att ett helt avgö-

rande led i återuppbyggnaden av det konfliktförödda Balkan är satsningar på immateriella frågor som institutionsuppbyggnad, mänskliga rättigheter och demokrati. Det handlar inte minst om utbildningsinsatser på viktiga områden, som samhällsadministratörer, jurister, poliser och lärare. För att skapa förståelse och försoning krävs att all utbildningsverksamhet präglas av respekten för de mänskliga rättigheterna och för rättsstatens principer.

Sverige borde utröna vilka möjligheter som finns för en internationell konferens kring transnationell brottslighet kopplad till Balkan, till vilken företrädare för polisväsende, åklagar- och domstolsväsende, underrättelse- och säkerhetsorganisationer, företrädare för den akademiska världen samt journalister bjuds in. Ett viktigt syfte med en sådan konferens bör vara att, med utgångspunkt i en toppmötesdeklaration, utarbeta konkreta riktlinjer för hur det praktiska arbetet skall genomföras och samordnas.

Den internationella konferensen bör föregås av genomförandet av en brett upplagd studie som syftar till att kartlägga den organiserade brottsligheten på Balkan och dess förgreningar i Europa och i världen samt komma med förslag till konkreta åtgärder för brottsbekämpning och samordning av denna. En sådan studie kan till exempel genomföras under huvudmannaskap av någon av de svenska underrättelse- och säkerhetsorganisationerna, men med deltagande av motsvarande organisationer från övriga EU-länder.

3. Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (punkt 1) (c)

av Agne Hansson (c).

En generös biståndspolitik kan försvaras både av moraliska och egoistiska skäl. I längden är det omöjligt att försvara de enorma och växande klyftor världen ser i dag. För västvärlden är det både en rättvisefråga och en säkerhetsfråga. Grogrunden för stöd till terrororganisationer och fundamentalism ligger i fattigdomen och utanförskapet. Sverige ger redan i dag ett förhållandevis generöst bistånd, inte minst i jämförelse med många andra länder. Dock uppnås ännu inte det mål om 1 % av BNI i bistånd som Sverige satt upp. Enligt Centerpartiets uppfattning är det angeläget att målet nås och att ökningen nu sker i en snabb och jämn takt. Vi föreslår en omfördelning av anslagen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd i enlighet med de prioriteringar och förslag till förändringar som anges i motionen (tabell 2) så att Sverige senast 2005 skall ha uppnått enprocentsmålet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I propositionen 2002/03:1 utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd* föreslår regeringen att riksdagen

1. fastställer biståndsramen för internationellt utvecklingssamarbete till 0,81 procent av vid budgeteringstillfället beräknad bruttonationalinkomst (BNI) för 2003,
2. bemyndigar regeringen att under år 2003 för reservationsanslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 22 883 000 000 kronor efter år 2003 (avsnitt 3.8.1 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden),
3. bemyndigar regeringen att under år 2003 för reservationsanslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* ställa ut garantier som inklusive tidigare ställda garantier uppgår till ett belopp om högst 12 000 000 000 kronor (avsnitt 3.8.1 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden),
4. bemyndigar regeringen att under år 2003 för reservationsanslaget 9:1 *Samarbete med Central- och Östeuropa* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 900 000 000 kronor efter år 2003 (avsnitt 4.8.1 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden),
5. bemyndigar regeringen att under år 2003 för reservationsanslaget 9:2 *Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier* ställa ut garantier för finansiellt stöd till länder i Central- och Östeuropa som inklusive tidigare ställda garantier uppgår till ett belopp om högst 950 000 000 kronor (avsnitt 4.8.2 Regeringens överväganden),
6. för budgetåret 2003 anvisar anslagen under utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd* enligt följande uppställning:

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag
8:1 Biståndsverksamhet	(res.)	15 886 126
8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	(ram)	492 740
8:3 Nordiska Afrikainstitutet	(ram)	11 437
9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa	(res.)	749 000
9:2 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier	(res.)	1 000
Summa		17 140 303

Motioner från allmänna motionstiden

2002/03:U211 av Inger René (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avveckla Sveriges bilaterala bistånd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lägga ned Sida.

2002/03:U237 av Göran Lenmarker m.fl. (m):

19. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 7 anslag 9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa för budgetåret 2003 50 000 000 kr mer än regeringen eller således 799 000 000 kr.

2002/03:U284 av Alf Svensson m.fl. (kd):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka satsningarna i det internationella samfundet för skuldavskrivningar för de allra fattigaste länderna.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snabbare återgå till 1 % av BNI i internationellt bistånd.
31. Riksdagen beslutar om underindelningen av anslag 1.2 Bilateralt utvecklingsarbete under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd i enlighet med vad som anförs i motionen (tabell 4).
32. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning:

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Förändring
8:1 Biståndsverksamhet	15 886 126	+500 000
Summa	17 140 303	+500 000

2002/03:U287 av Ulf Holm m.fl. (mp, s, fp, v, c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sidas regleringsbrev.

2002/03:U293 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skuldavskrivning.

2002/03:U294 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av bistånd förmedlat via enskilda organisationer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en återgång till enprocentsmålet senast 2006.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av större satsningar på skuldavskrivningar och ekonomiska reformer.
23. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning:

Belopp i miljontal kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslags- förändring
8:1 Biståndsverksamhet	15 886	+936
Summa	16 390	+936

2002/03:U295 av Göran Lenmarker m.fl. (m):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skuldavskrivningar inte får ske på ett sådant sätt att misshus-hållning och korruption främjas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frigjorda resurser från skuldavskrivningar i första hand skall användas till grundläggande utbildning och hälsovård.
22. Riksdagen beslutar om budgetförändringar avseende budgetområde 7 Internationellt bistånd enligt vad som anförs i motionen.

2002/03:U302 av Agne Hansson m.fl. (c):

1. Riksdagen beslutar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt följande uppställning:

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsför- ändring
8:1 Biståndsverksamhet	15 886 126	+500 000
8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	492 740	-9 000
Summa	17 140 303	+491 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om öknings av anslag inom anslagsposten 3.5.1 Multilateralt utvecklingssamarbete.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ökning av anslag inom anslagsposten 3.5.2 Bilateralt utvecklingssamarbete.

2002/03:U303 av Göran Lenmarker m.fl. (m):

1. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 7 anslag 8:1 Biståndsverksamhet för budgetåret 2003 13 741 126 000 kr.
2. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 7 anslag 9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa för budgetåret 2003 50 000 000 kr mer än regeringen eller således 799 000 000 kr.

2002/03:U313 av Agne Hansson m.fl. (c):

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att enprocentsmålet skall uppnås senast 2005.

2002/03:U322 av Bo Lundgren m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skuldavskrivningar.

2002/03:Fi232 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

13. Riksdagen anvisar för budgetåret 2003 anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställningen i tabell 9.

BILAGA 2

Tabell 1. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslagsfördelning för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	(m)	(fp)	(kd)	(c)
8:1 Biståndsverksamhet	(res.)	15 886 126	-2 145 000	+936 000	+500 000	+500 000
8:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	(ram)	492 740				-9 000
8:3 Nordiska Afrikainstitutet	(ram)	11 437				
9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa	(res.)	749 000	+50 000			
9:2 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier	(res.)	1 000				
Summa		17 140 303	-2 095 000¹	+936 000	+500 000	+491 000

¹ I moderaternas motion överensstämmer inte anslagsuppdelningen med propositionens förslag. Moderata samlingspartiet anser att det år 2004 bör ske en total skuldavskrivning för de högt skuldsatta låginkomstländerna.

Tabell 2. Anslag utgiftsområde 7

Internationellt bistånd – 2003

tusental kronor

	2003	2003	2003	2003	2003
	Reg	(m)	(fp)	(kd)	(c)
8:1 Biståndsverksamhet	15 886 126	-2 145 500	936 000	500 000	500 000
8.1.1 Multilateralt	5 105 000	-1 020 500			
FN:s ekonomisk och social verksamhet	2 012 000	-496 500			
UNDP	550 000	-450 000			50 000
UNCDF	50 000				
Unicef	300 000	-100 000	10 000		30 000
Unifem	14 000		10 000		20 000
UNFPA	185 000		50 000		
WFP	210 000		10 000		10 000
UNHCR	400 000	30 000	50 000		40 000
UNRWA	175 000		10 000		
Narkotikainsatser genom FN	50 500	5 000			
Habitat	8 000				
UNAIDS	60 000	22 000	50 000		50 000
Unido	9 500	-3500			
WHO			10 000		
Internationella finansieringsinstitut	1 749 000	-204 000			
Världsbanksgruppen	861 000				
Regionala utv. banker	472 000				
Övriga utvecklingsbanker och fonder	416 000				
Övrigt multilateralt samarbete	865 000	-320 000	35 000		
Miljöinsatser	219 000	-75 500	30 000		
Konfliktförebyggande insatser	170 000	-80 000	35 000		
Övriga multilaterala insatser	431 000	-154 500			
Multilateral handelsrelaterad bistånds- verksamhet	45 000	-10 000			5 000
Europeiska utvecklingsfonden	479 000				
8:1.2 Bilateralt	10 680 000	-1 125 000			
Afrika	2 720 000				200 000
Nya Afrikaanslag (m)		2 565 000			
Förberedelse inför total skuldavskrivning år 2004		150 000			
Snabb fattigdomsavveckling i Afrika		2 000 000			
Konflikthantering i Afrika		400 000			
Utvecklingsenhet i Afrika		15 000			
Asien	1 670 000	-1 265 000	-500 000		

	2003	2003	2003	2003	2003
	Reg	(m)	(fp)	(kd)	(c)
Latinamerika	810 000	-585 000	20 000		
Europa	830 000				
Globala utvecklingsprogram	1 330 000	-1 150 000			10 000
U-krediter	500 000				
Enskilda organisationer	940 000	60 000	116 000		135 000
Humanitärt och konfliktförebyggande bistånd	1 100 000			100 000	100 000
Ekonomiska reformer	720 000	-720 000	500 000	200 000	75 000
Information	60 000	-60 000			
Nytt anslag		30 000 ²	500 000 ³	200 000 ⁴	
8:1.3 Övrigt	101 126				
8:2 SIDA	492 740				-9 000
8:3 Nordiska Afrikainstitutet	11 437				
B. Central- och Östeuropa	750 000	50 000			

² Nytt anslag – oberoende utvärderingsenhet (m).

³ Nytt anslag – mänskliga rättigheter (fp).

⁴ Nytt anslag – särskilda insatser för demokrati och MR (fp).